

Predmet C-630/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 98. stavka 1.
Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

13. listopada 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberlandesgericht Stuttgart (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

12. listopada 2021.

Tužitelj i žalitelj:

O. K.

Tuženik i druga strana u žalbenom postupku:

Mercedes-Benz Bank AG

Predmet glavnog postupka

Direktiva 2008/48 – Ugovor o potrošačkom kreditu – Pravo na povlačenje iz ugovora – Rok za povlačenje iz ugovora – Kraj– Potpuno izvršenje ugovora – Potrošačeva prava – Pravo na povrat koristi

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

- a) Treba li članak 14. Direktive 2008/48 tumačiti na način da potrošač više nema pravo na povlačenje iz ugovora ako su obje strane ugovor o kreditu u cijelosti izvršile?
- b) U slučaju niječnog odgovora na pitanje pod a):

Protivi li se članku 14. Direktive 2008/48 odredba nacionalnog prava države članice koja dovodi do toga da se potrošačevo pravo na povlačenje iz ugovora više ne može ostvarivati ako su obje strane ugovor o kreditu izvršile u cijelosti?

- c) U slučaju niječnog odgovora na pitanje pod a) i potvrdnog odgovora na pitanje pod b):

Protivi li se članku 14. stavku 3. Direktive odredba nacionalnog prava države članice prema kojoj potrošač, koji je valjano ostvario svoje pravo temeljeno na članku 14. stavku 1. Direktive 2008/48, od vjerovnika može zahtijevati povrat koristi koje je vjerovnik ostvario od plaćanja koja je potrošač izvršio vjerovniku do povlačenja iz ugovora?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ, osobito članci 14. i 22.

Direktiva 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima i o izmjeni Direktive Vijeća 90/619/EEZ i direktiva 97/7/EZ i 98/27/EZ, osobito članak 6.

Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, osobito članci 9. i 10.

Direktiva Vijeća 85/577/EEZ od 20. prosinca 1985. za zaštitu potrošača u pogledu ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija

Navedene nacionalne odredbe

Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: BGB) u verziji objavljenoj 2. siječnja 2002. (BGBl. I, str. 42., 2909.; 2003. I, str. 738.) kako je zadnje izmijenjen člankom 1. Zakona od 10. kolovoza 2021. (BGBl. I, str. 3515.), osobito članci 242., 346., 357., 492. i 495.

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Zakon o uvođenju Građanskog zakonika) u verziji objavljenoj 21. rujna 1994. (BGBl. I, str. 2494.; 1997. I, str. 1061.) kako je zadnje izmijenjen člankom 2. Zakona od 10. kolovoza 2021. (BGBl. I, str. 3515.), osobito članak 247. stavci 3. i 6.

Kratak prikaz činjenica i postupka

- 1 Društvo Mercedes-Benz Bank AG odobrilo je osobi O. K. kao potrošaču ugovorom od 16. lipnja 2012. zajam u svrhu financiranja kupoprodajne cijene motornog vozila. Stopa zateznih kamata važeća u trenutku sklapanja ugovora nije bila navedena u ugovornoj dokumentaciji.
- 2 Osoba O. K. otplatila je zajam u skladu s ugovorom. Mercedes-Benz Bank AG potom je u svibnju 2015. vratio odgovarajuća osiguranja. Time je ugovor o kreditu u cijelosti izvršen.
- 3 Dopisom od 25. rujna 2018. osoba O. K. povukla se iz ugovora o kreditu.
- 4 Društvo Mercedes-Benz Bank AG to nije prihvatilo. Osoba O. K. potom je podnijela tužbu Landgerichtu Stuttgart (Zemaljski sud u Stuttgartu, Njemačka). Tom tužbom ona zahtijeva povrat plaćenih iznosa. Osim toga, od Mercedes-Benz Bank AG zahtijeva da za koristi koje je imao s osnove tih iznosa plati kamatu u visini od 5 postotnih bodova više od odgovarajuće osnovne kamatne stope.
- 5 Landgericht Stuttgart (Zemaljski sud u Stuttgartu) odbio je tužbu. Taj sud upućuje na činjenicu da je kredit o ugovoru u cijelosti izvršen i da je od tada prošlo više od tri godine. Stoga se osoba O. K. prema načelu savjesnosti i poštenja (članak 242. BGB-a) više ne može pozivati na pravo povlačenja iz ugovora.
- 6 Osoba O. K. podnijela je protiv presude Landgerichta Stuttgart (Zemaljski sud u Stuttgartu) žalbu sudu koji je uputio zahtjev.

Bitna argumentacija stranaka glavnog postupka

- 7 Osoba O. K. smatra da je njezino povlačenje iz ugovora pravodobno jer rok za povlačenje iz ugovora uopće još ni nije počeo teći. Ona, naime, nije dobila sve informacije potrebne prema pravu Unije (članak 14. stavak 1. točka (b) u vezi s člankom 10. stavkom 2. Direktive 2008/48) i odgovarajućem nacionalnom zakonodavstvu.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

Pitanje a)

- 8 Direktivom 2008/48 nije izričito predviđeno prestaje li, i ako da, kada prestaje pravo na povlačenje iz ugovora u skladu s člankom 14. Direktive.
- 9 Sa stajališta suda koji je uputio zahtjev, mnogi argumenti idu u prilog tomu da pravo na povlačenje iz ugovora više ne postoji ako su obje strane ugovor o kreditu u cijelosti izvršile:

- uvodna izjava 34. Direktive 2008/48 (vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Hogana u predmetima C-33/20, C-155/20 i C-187/20, Volkswagen Bank i dr., EU:C:2021:629, t. 107.)
 - svrha obveza informiranja u skladu s člankom 10. Direktive 2008/48 (vidjeti mišljenje nezavisnog odvjetnika G. Hogana u predmetima C-33/20, C-155/20 i C-187/20, Volkswagen Bank i dr., EU:C:2021:629, t. 108.)
 - sudska praksa Suda koja se odnosi na Direktivu 85/577 (presuda od 10. travnja 2008., Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, t. 41. i sljedeće)
 - članak 6. stavak 2. točka (c) Direktive 2002/65 (vidjeti presudu Suda od 11. rujna 2019., Romano, C-143/18, EU:C:2019:701, t. 39.)
 - korištenje prava na povlačenje iz ugovora u skladu s člankom 14. stavkom 1. Direktive 2008/48 nije vremenski ograničeno (presuda Suda od 9. rujna 2021., Volkswagen Bank i dr., C-33/20, C-155/20 i C-187/20, EU:C:2021:736, t. 117.). Međutim, pravo bez ikakvog ograničenja bilo bi u pravnim porecima država članica, koliko je razvidno, bez presedana.
 - s obzirom na cilj osiguravanja visoke razine zaštite potrošača, pravo bez ikakvog ograničenja moglo bi biti i neproporcionalno (vidjeti odgovarajuće presudu Suda od 9. studenoga 2016., Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, t. 72.).
- 10 Argument protiv prestanka prava na povlačenje iz ugovora nakon izvršavanja ugovora u cijelosti mogla bi biti činjenica da je namjena vremenski neograničenog prava na povlačenje iz ugovora odvratanje i sankcioniranje (presuda Suda od 9. rujna 2021., Volkswagen Bank i dr., C-33/20, C-155/20 i C-187/20, EU:C:2021:736, t. 124. i sljedeće).
- 11 Međutim, prema shvaćanju suda koji je uputio zahtjev, taj je aspekt manje važan zbog toga što:
- sankcionirajući i odvratajući karakter prava na povlačenje u Direktivi 2008/48 nije izričito naglašen (vidjeti uvodnu izjavu 34. Direktive u kojoj se za usklađivanje postupaka za ostvarivanje prava na povlačenje u obzir uzimaju srodna područja);
 - Direktiva 2011/83 u kojoj zakonodavac Unije predviđa da rok za odustajanje istječe nakon određenog trenutka (članak 9. stavak 2.) i to čak i u slučaju izostavljanja informacija o pravu odustajanja (članak 10.);
 - nakon izvršavanja ugovora u cijelosti, naknadno dostavljanje informacija o pravima i obvezama s osnove ugovora više nema smisla.
 - kažnjavanje prema načelu vladavine prava važećem i u pravu Unije zahtijeva da se obveznik mogao ponašati u skladu sa zakonom. Odredbe članka 10.

stavka 2. Direktive 2008/48 na mnogim su mjestima, međutim, neprecizno i vrlo općenito formulirane. Tumačenja njemačkog zakonodavca i Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka) u više slučajeva naposljetku nisu prošli preispitivanje Suda (vidjeti presude Suda od 9. rujna 2021., Volkswagen Bank i dr., C-33/20, C-155/20 i C-187/20, EU:C:2021:736 i od 26. ožujka 2020., Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242, t. 49.).

Pitanje b)

- 12 Ako je od sklapanja ugovora o kreditu prošlo određeno vrijeme i ugovor je u cijelosti izvršen, pozivanje potrošača na svoje pravo na povlačenje iz ugovora prema članku 14. stavku 1. Direktive 2008/48 u pojedinačnom slučaju prema nacionalnom pravu može biti protivno načelu savjesnosti i poštenja (nacionalna sudska praksa najviših sudova). U skladu s člankom 242. BGB-a, dužnik je, naime, s obzirom na poslovne običaje, obvezan izvršiti činidbu u skladu s načelom savjesnosti i poštenja.
- 13 Postavlja se pitanje je li navedeno tumačenje nacionalnog prava protivno članku 14. stavku 1. Direktive 2008/48.
- 14 Sa stajališta suda koji je uputio zahtjev, razlozi prethodno navedeni u točkama 9. i 11. govore protiv toga, osobito:
 - sudska praksa Suda koja se odnosi na Direktivu 85/577 (presuda od 10. travnja 2008., Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, t. 41. i sljedeće.)
 - Direktiva 2011/83 kojom zakonodavac Unije predviđa da rok za odustajanje istječe nakon određenog vremena (članak 9. stavak 2.), i to čak i u slučaju izostavljanja informacija o pravu na povlačenje (članak 10.)

Pitanje c)

- 15 Direktivom 2008/48 ni u članku 14. stavku 3. ni na nekom drugom mjestu nije uređeno koja prava potrošač ima nakon valjanog povlačenja iz ugovora.
- 16 U skladu s nacionalnim pravom, potrošač nakon valjanog povlačenja iz ugovora pod određenim uvjetima nema samo pravo da mu se nadoknade plaćanja koja je izvršio (glavnice i kamata), nego i pravo na povrat koristi koje je vjerovnik ostvario s osnove njegovih plaćanja; ako je vjerovnik banka, pretpostavlja se da je vjerovnik ostvario takve koristi i to u visini zateznih kamata koje je mogao zahtijevati (nacionalna praksa najviših sudova). U predmetnom slučaju to je pet postotnih bodova više od odgovarajuće osnovne kamatne stope.
- 17 U skladu sa sudskom praksom Suda, kad je riječ o ugovorima koji ulaze u područje primjene Direktive 2008/48, države članice ne mogu utvrditi obveze za ugovorne stranke koje nisu propisane tom direktivom kada ona u području na koje

se te obveze odnose sadržava usklađene odredbe (presuda od 9. rujna 2021., Volkswagen Bank i dr., C-33/20, C-155/20 i C-187/20, EU:C:2021:736, t. 107. i sljedeća).

- 18 Članak 14. stavak 3. Direktive 2008/48 sadržava odredbe o pravnim posljedicama valjanog povlačenja iz ugovora. Međutim, uređena su samo vjerovnikova prava.
- 19 Stoga je upitno sadržava li Direktiva 2008/48 usklađene odredbe koje se odnose na cijelo područje pravnih posljedica valjanog povlačenja iz ugovora, s posljedicom da države članice ne smiju zadržati niti uvesti nove odredbe u svoje nacionalno pravo osim onih utvrđenih tom direktivom (članak 22. stavak 1. Direktive 2008/48), ili samo na područje vjerovnikovih prava. Argument protiv potonje navedenog je cilj stvaranja istinskog unutarnjeg tržišta (vidjeti uvodne izjave 7. i 9. Direktive 2008/48).
- 20 Ako bi Direktiva 2008/48 ipak sadržavala usklađene odredbe koje se odnose samo na područje vjerovnikovih prava, moglo bi se razmotriti da države članice prava potrošača koja nisu predviđena člankom 14. stavkom 3. Direktive predvide kao sankciju u skladu s člankom 23. Direktive. Usljedi li povlačenje iz ugovora o kreditu nakon više od 14 dana od dana sklapanja ugovora, to bi se, naime, u pravilu moglo obrazložiti povredom zahtjeva za pružanjem informacija.
- 21 Međutim, u skladu s člankom 23. drugom rečenicom Direktive 2008/48 takva bi sankcija morala biti proporcionalna. Ako je ugovor o kreditu već u cijelosti izvršen, to bi u načelu trebalo biti isključeno (vidjeti točku 9.). Naime, priznavanjem prethodno u točki 16. opisanog prava na povrat koristi, povlačenje iz ugovora izjavljeno nakon izvršenja ugovora u cijelosti imalo bi za potrošača učinak kao da je on sa svakim svojim izvršenim plaćanjem uložio novac uz kamate pet postotnih bodova više od osnove kamatne stope te bi s povlačenjem ugovora mogao čekati koliko god želi.
- 22 Čini se da uvodna izjava 35. Direktive 2008/48, prema kojoj Direktiva ne bi trebala dovesti u pitanje bilo koje propise predmetnih država članica o vraćanju robe ili srodnim pitanjima, u ovom predmetu nije relevantna jer je u slučaju prava na povrat koristi riječ o pravilu neposredno povezanom s povlačenjem iz ugovora o kreditu.